

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osastoa soveltamalla annetut säädökset)

NEUVOSTON PÄÄTÖSLAUSELMA,

annettu 17 päivänä tammikuuta 1995,

laillisen telekuuntelun kansainvälisistä edellytyksistä

(96/C 329/01)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon sopimuksen Euroopan unionista ja erityisesti sen K.1 artiklan 9 kohdan ja K.2 artiklan 2 kohdan,

vahvistaa uudelleen, otettaessa käyttöön teleyhteysien kuuntelutoimia, tarpeen ottaa huomioon yksityisten ihmisten oikeus yksityisyytensä kunnioittamiseen siten kuin se on vahvistettu kunkin valtion alueella sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä,

tiedostaa sen, että pyrittäessä ottamaan huomioon kyseisen oikeus törmätään teknologian kehitymisestä johtuviin erityisiin oikeudellisiin ja teknisiin vaikeuksiin,

on päättänyt yksilöidä ja voittaa nämä vaikeudet toteuttaessaan liitteessä esitettyjä toimenpiteitä, ottaen samalla huomioon ihmisoikeudet ja tietosuojaperiaatteet,

sekä katsoo, että

jäsenvaltioiden lainsäädäntö tarjoaa mahdollisuuden puhelinsalaisuuden rajoittamiseen ja tietyissä tapauksissa telekuunteluun,

lain mukaan sallittu telekuuntelu on tärkeä väline kansallisten etujen, erityisesti kansallisen turvallisuuden suojaamisessa ja törkeiden rikosten tutkimisessa,

telekuuntelu voidaan toteuttaa vain, jos tarvittavat tekniset menettelyt ovat olemassa,

TREVI-ministeriryhmän (oikeus- ja sisäasiainministerit) joulukusussa 1991 tekemän päätöksen mukaisesti olisi tutkittava, mikä on teleliikennealan oikeudellisen, teknisen ja markkinakehityksen vaikutus erilaisiin teleyhteysien kuuntelumahdollisuuksiin ja mihin toimiin pitäisi ryhtyä esiin tulleiden ongelmien ratkaisemiseksi,

ANTAA TÄMÄN PÄÄTÖSLAUSELMAN:

1. Neuvosto toteaa, että teleyhteysien laillista kuuntelua koskevat jäsenvaltioiden edellytykset, jäljempänä 'edellytykset', jotka on lueteltu tämän päätöslauselman liitteessä, ovat tärkeä yhteenvedo toimivaltaisten viranomaisten tarpeista teleyhteysien laillisen kuuntelun tekniseksi toteuttamiseksi erityisesti nykyaikaisissa teleliikennejärjestelmissä.
2. Neuvosto katsoo, että edellä mainitut edellytykset olisi otettava huomioon määriteltäessä ja toteutettaessa toimenpiteitä, jotka saattavat vaikuttaa teleyhteysien lain mukaan sallittuun kuunteluun ja se pyytää jäsenvaltioita kehottamaan teleliikenteestä vastaavia ministereitä tukemaan tätä suhtautumistapaa ja toimimaan yhteistyössä oikeus- ja sisäasiainministerien kanssa näiden edellytysten soveltamiseksi verkko-operaattoreihin ja palvelujen tarjoajiin.

LIITE

EDELITYTYKSET

Tässä osassa esitetään laillista telekuuntelua koskevat viranomaisedellytykset. Näihin edellytyksiin sovelletaan kansallisen lainsäädännön määräyksiä ja niitä on tulkittava asiaankuuluvien kansallisten toimintatapojen mukaisesti.

Oheisessa sanaluettelossa on määritelty asiaan liittyviä termejä.

1. Täytäntöönpanoviranomaiset edellyttävät mahdollisuutta kuunnella kaikkia kuunneltavan kohteen käyttämän kohdepalvelun numeroon/numerosta tai muuhun tunnisteseen/muusta tunnistesta lähetettyjä tai lähetettäväksi järjestettyjä teleyhteyksiä. Täytäntöönpanoviranomaiset edellyttävät myös, että puhelun käsittelemiseksi tuotetut puheluun liittyvät tiedot saatetaan heidän käyttöönsä.
 - 1.1. Täytäntöönpanoviranomaiset edellyttävät mahdollisuutta kuunnella kaikkia teleliikennejärjestelmässä tilapäisesti tai pysyvästi toimivia kuunneltavia kohteita.
 - 1.2. Täytäntöönpanoviranomaiset edellyttävät kuuntelumahdollisuutta myös tapauksissa, joissa kuunneltava kohde saattaa käyttää kutsunsiirtoa muihin teleliikennepalveluihin tai päätelaitteisiin, mukaan lukien puhelut, jotka kulkevat useamman kuin yhden verkon kautta tai joita käsittelee useampi kuin yksi verkko-operaattori/palvelujen tarjoaja ennen niiden lopullista suorittamista.
 - 1.3. Täytäntöönpanoviranomaiset edellyttävät käyttöönsä kohdepalveluun tai kohdepalvelusta välitettävät teleyhteydet lukuun ottamatta sellaisia teleyhteyksiä, jotka eivät kuulu kuunteluluvan piiriin.
 - 1.4. Täytäntöönpanoviranomaiset edellyttävät käyttöönsä puheluun liittyviä tietoja kuten:
 - 1.4.1. merkinanto yhteysvalmiudesta,
 - 1.4.2. liittymän numero, johon soitetaan, vaikka yhteyttä ei muodostettaisikaan,
 - 1.4.3. liittymän numero, josta soitetaan, vaikka yhteyttä ei muodostettaisikaan,
 - 1.4.4. kaikki kohteen lähettämät signaalit, mukaan lukien vastaamisen jälkeen annetut signaalit, joilla otetaan käyttöön sellaisia toimintoja kuten neuvottelupuhelu ja kutsunsiirto,
 - 1.4.5. yhteyden alku- ja loppuaika sekä yhteyden kesto,
 - 1.4.6. kutsun varsinainen vastaanottaja ja väliin tulevat puhelinnumerot, jos puhelu on siirretty.
 - 1.5. Täytäntöönpanoviranomaiset edellyttävät tietoja matkaviestintilaajien sijainnista niin tarkkaan kuin se on verkossa mahdollista.
 - 1.6. Valvontaviranomaiset edellyttävät tietoja kuunneltavan kohteen käyttämistä erityispalveluista ja näiden palvelujen tietoliikennetyyppien tekniset tiedot.
2. Valvontaviranomaiset edellyttävät mahdollisuutta tarkkailla teleliikennettä tosi- ja täysiaikaisesti. Puheluun liittyvät tiedot pitäisi myös saada tosiaikaisina. Jos puheluun liittyviä tietoja ei voi saada tosiaikaisina, kuunteluviranomaiset vaativat, että tiedot ovat käytettävissä mahdollisimman pian puhelun loputtua.
3. Valvontaviranomaiset edellyttävät, että verkko-operaattorit/palvelujen tarjoajat antavat heidän käyttöönsä yhden tai useampia liittymiä, joista kuunneltavat viestit voidaan siirtää täytäntöönpanoviran-

omaisten valvontalaitteistoon. Kuunteluviranomaiset ja verkko-operaattorit/palvelujen tarjoajat sopivat yhdessä näistä liittymistä. Muut näihin liittymiin liittyvät asiat käsitellään kunkin maan hyväksyttyjen käytäntöjen mukaisesti.

- 3.1. Valvontaviranomaiset edellyttävät, että verkko-operaattorit/palvelujen tarjoajat toimittavat kohdepalvelusta puheluun liittyvät tiedot ja puhelun sisällön siten, että puheluun liittyvät tiedot voidaan yhdistää tarkasti puhelun sisältöön.
- 3.2. Valvontaviranomaiset edellyttävät, että kuunnellut teleyhteydet siirretään valvontalaitteistoon yleisesti saatavilla olevassa muodossa. Tästä muodosta sovitaan erikseen kussakin valtiossa.
- 3.3. Jos verkko-operaattorit/palvelujen tarjoajat suorittavat teleliikenneviestien koodausta, kompressointia tai salausta, valvontaviranomaiset edellyttävät, että verkko-operaattorit ja/tai palvelujen tarjoajat huolehtivat siitä, että kuunneltavat viestit saadaan selväkielisinä.
- 3.4. Valvontaviranomaiset edellyttävät, että verkko-operaattorien/palvelujen tarjoajien on pystyttävä siirtämään kuunneltavat viestit täytäntöönpanoviranomaisten valvontalaitteistoon kiinteiden tai kytkettävien liitäntöjen välityksellä.
- 3.5. Valvontaviranomaiset edellyttävät, että kuunneltavien viestien siirtäminen valvontalaitteistoon täyttää asiaankuuluvat tietoturva vaatimukset.
4. Täytäntöönpanoviranomaiset edellyttävät kuuntelun suoritettavaksi siten, ettei kuunneltava kohde eikä kukaan ulkopuolinen huomaa, että olisi tehty mitään muutoksia kuuntelukäskyn toteuttamiseksi. Erityisesti kohdepalvelun toiminnan täytyy näyttää kuunneltavasta kohteesta samalta kuin ennen.
5. Täytäntöönpanoviranomaiset edellyttävät, että kuuntelu suunnitellaan ja toteutetaan siten, ettei sitä voi tehdä väärin tai ilman lupaa ja että kuunteluun liittyvät tiedot suojataan.
- 5.1. Täytäntöönpanoviranomaiset edellyttävät, että verkko-operaattorit/palvelujen tarjoajat suojaavat tiedot kuunneltavien tai kuunneltujen puhelujen määrästä ja siitä, mitä puheluita kuunnellaan tai on kuunneltu, eivätkä paljasta kuuntelutapaa koskevia tietoja.
- 5.2. Täytäntöönpanoviranomaiset edellyttävät, että verkko-operaattorit/palvelujen tarjoajat valvovat, että kuunneltavat viestit siirretään vain kuunteluluvassa mainitulle valvontaviranomaiselle.
- 5.3. Jos kansalliset säännökset niin vaativat, verkko-operaattorit/palvelujen tarjoajat voidaan velvoittaa pitämään asianmukaisesti suojattuja rekisterejä suoritetuista kuunteluista.
6. Ennen kuin täytäntöönpanoviranomaiset ryhtyvät kuunteluun, ne vaativat, lainmukaisen tiedustelun perusteella, tiedot 1) kuunneltavan kohteen henkilöllisyydestä, palvelunumerosta tai muusta erityisesti tunnistesta, 2) kuunneltavan kohteen käyttämisestä ja verkko-operaattorien/palvelujen tarjoajien toimittamista teleliikennejärjestelmän palveluista ja ominaisuuksista, ja 3) täytäntöönpanoviranomaisen valvontalaitteistoon tulevan viestiinsiirron teknisistä parametreista.
7. Kuuntelun aikana täytäntöönpanoviranomaiset voivat vaatia verkko-operaattoreilta/palvelujen tarjoajilta tietoja ja/tai apua varmistaakseen, että kuunteluliittymästä saadut viestit ovat kohdepalveluun liittyviä viestejä. Tarvittavien tietojen tai tarvittavan avun laatu riippuu kunkin maan hyväksymistä käytännöistä.
8. Täytäntöönpanoviranomaiset edellyttävät, että verkko-operaattorit/palvelujen tarjoajat huolehtivat siitä, että samanaikaisesti voidaan suorittaa useita kuunteluja. Useita kuunteluliitäntöjä voidaan tarvita yhtä kohdepalvelua varten, jotta useampi kuin yksi täytäntöönpanoviranomainen voi suorittaa tarkkailua. Tässä tapauksessa verkko-operaattorien/palvelujen tarjoajien pitäisi taata

tutkimusten luottamuksellisuus ja se, etteivät ulkopuoliset saa tietää, mitkä valvontaviranomaiset suorittavat tarkkailua. Tietyssä tilaajajoukossa samanaikaisesti tehtävien kuuntelujen enimmäismäärä riippuu kansallista säännöistä.

9. Täytäntöönpanoviranomaiset edellyttävät, että verkko-operaattorit/palvelujen tarjoajat toteuttavat kuuntelun mahdollisimman nopeasti (kiireellisissä tapauksissa muutaman tunnin tai minuutin kuluessa). Aika, jonka kuluessa kuuntelu tulee viranomaisten vaatimuksesta täytäntöönpanna, vaihtelee maittain ja kuunneltavan kohdepalvelutyyppin mukaan.
10. Kuunteluviranomaiset vaativat, että kuuntelun aikana kuuntelussa käytettävät palvelut ovat ainakin yhtä luotettavia kuin kuunneltavan tilaajan kohdepalvelut. Kuunteluviranomaiset vaativat, että valvontalaitteistoon välitettyjen kuunneltujen viestinsiirtojen palvelutaso vastaa verkko-operaattorien ja/tai palvelujen tarjoajien laatutasoa.

SANASTO

Käyttömahdollisuus	Tekninen mahdollisuus kytkeytyä tietoliikennelaitteistoon, esimerkiksi tietoliikennelinja tai kytkin, jonka välityksellä täytäntöönpanoviranomaiset voivat saada haltuunsa ja tarkkailla laitteistossa kulkevia viestejä ja puheluihin liittyviä tietoja.
Kutsu/puhelu	Yhteys (kiinteä tai tilapäinen), jolla voidaan siirtää tietoa teleliikennejärjestelmässä kahden tai useamman käyttäjän välillä.
Puheluun liittyvät tiedot	Kohdepalvelun ja verkon tai toisen käyttäjän väliseen merkinantoon liittyvät tiedot. Niihin kuuluu yhteyden muodostamiseen ja sen hallintaan käytettävät merkinantotiedot (esimerkiksi puhelun laittaminen pitoon, kanavanvaihto). Puheluun liittyviin tietoihin kuuluu myös verkko-operaattorien/palvelujen tarjoajien käytettävissä olevat tiedot (esimerkiksi yhteyden kesto).
Kuuntelu	Tässä yhteydessä kuuntelulla tarkoitetaan lakiin perustuvaa kohteen teleyhteyksien ja puheluun liittyvien tietojen hankkimista ja luovuttamista täytäntöönpanoviranomaisille.
Kuunteluliittymä	Verkko-operaattorien/palvelujen tarjoajien teleliikennelaitteistossa sijaitseva fyysinen paikka, jossa on mahdollisuus kuunnella viestejä ja saada puheluun liittyviä tietoja. Kuunteluliittymän ei tarvitse olla yksi kiinteä kohta.
Kuuntelukäsky	Verkko-operaattorille/palvelujen tarjoajalle annettu käsky täytäntöönpanoviranomaisten avustamiseksi teleyhteyksien lainmukaiseen lupaan perustuvassa kuuntelussa.
Kuunneltava kohde	Lainmukaisessa luvassa mainittu henkilö tai henkilöt, jo(i)lle tulevia tai jonka/joiden lähettämiä viestejä kuunnellaan ja tarkkaillaan.
Täytäntöönpanoviranomaiset	Viranomaiset, joilla on lakiin perustuva lupa kuunnella teleyhteyksiä.
Täytäntöönpanoviranomaisen valvontalaitteisto	Laitteisto, johon tietyn kuunneltavan kohteen kuunnellut viestit ja puheluun liittyvät tiedot määrätään välitettäväksi. Paikka, mihin valvonta-/nauhoituslaitteisto on sijoitettu.
Lainmukainen lupa	Lupa, joka myönnetään täytäntöönpanoviranomaiselle tietyin edellytyksin tiettyjen teleyhteyksien kuuntelemiseksi. Se on tyypillisesti laissa määrätyn toimielimen antama käsky tai valtuutus.
Verkko-operaattori/palvelujen tarjoaja	— ”verkko-operaattori” = operaattori, joka hoitaa julkista teleliikenerakennetta signaalien siirtämiseksi verkon tiettyjen päätepisteiden välillä johtojen tai mikro-, optisten tai muiden sähkömagneettisten aaltojen välityksellä, — ”palvelujen tarjoaja” = luonnollinen tai juridinen henkilö, joka tarjoaa julkisia teleliikennepalveluja, jotka koostuvat kokonaan tai osittain signaalien siirtämisestä ja reitittämisestä teleliikenneverkossa.
Palvelutaso	Esimerkiksi viestintäkanavan, -järjestelmän, virtuaalisen kanavan ja tietokone-tietoliikenneyhteyden laadun tarkka erittely. Palvelutasoa voidaan mitata esimerkiksi signaali-kohina-suhteen, bittivirhe-suhteen, viestinsiirtotehon tai puhelinliittymän ylikuormittumistodennäköisyyden avulla.

Luotettavuus	Todennäköisyys, että järjestelmä tai palvelu toimii tyydyttävästi tietyn ajan tietyissä toimintaolosuhteissa.
Sijainnin seuranta	Matkaviestinpalvelujen tilaajien mahdollisuus soittaa ja puhua sekä vastaanottaa puheluja ollessaan määritellyn kotipalvelualueen ulkopuolella.
Kohdepalvelu	Kuunneltavaan kohteeseen liittyvä palvelu, joka on tavallisesti määritetty kuunteluluvassa.
Teleliikenne	Kaikenlaisten merkkien, signaalien, kirjoituksen, kuvien, äänien, datan ja kaiken muun tyyppisen tiedon siirto kokonaan tai osittain johtojen, radio-, sähkömagneettisen tai optoelektronisen järjestelmän välityksellä.
